

Troldnød – en duft af honning

Januar og februar kan være barske vintermåneder. Sne og frost ta'r rigtig fat. Træerne står nøgne, kun en buksbom, en fyr og grønålene fortæller, at det grønne eksisterer. Men er solen fremme, bølger pludselig honningduft én i møde. Det er ikke bare længselen efter forår, der har fået magten, nej, den er god nok. Det er troldnødden, som udsender en sød og mild duft fra sine små gule blomster. En artikel af Jens Thejsen, fundet på www.havenyt.dk

Troldnød er en skovbrynsplante

Troldnød, *Hamamelis*, hører ikke hjemme i Danmark, nogle arter stammer fra Asien, nogle fra Nordamerika. *Hamamelis japonica* kommer fra Japan. I sit hjemland vokser den i sydvendte skovbryn til blandede løvskove med bl.a. løn og eg. Det er en bred langsomtvoksende busk, der bliver mellem 1,5 og 2 m høj.

En sådan eksotisk plante kan ofte blive glemt i iveren efter at skabe haver og landskab med et fundament af danske planter til gavn for faunaen. Troldnødden er alt for god til at blive glemt. Den har faktisk utrolig mange kvaliteter, som gør den værdig til at stå i danske haver, og gerne i mange haver.

Blomstrer om vinteren

Som skovbrynsplante kan den tåle skygge, den kan altså placeres mod nord, men den kan faktisk også tåle at stå i fuld sol.

Det, som gør planten spændende, er først og fremmest, at den er vinterblomstrende. Den blomstrer fra januar til april. Blomsterne er samlet i klynger. Hver enkelt blomst består af små rødbrune bægerblade, hvorfra der udgår 4 helt smalle 1–2 cm lange gule kronblade. Om vinteren er det fascinerende at opleve den stå og blomstre og dufte i frost og sne. Bliver det kraftig frost, krøller kronbladene lidt, men så snart solen igen skinner på dem, folder de sig ud. Bliver der godt med varme i februar foretrækker mange insekter troldnødden, selv om der er *eranthis* lige i nærheden.

Heksenødder og høstfarver

Når den er afblomstret, og vi er kommet hen i maj, springer bladene ud. Om sommeren er det en lidt neutral busk med hasselstore blade. Den står nu med små nøddelignende kapsler. Når sommeren er godt igang, og man stille går rundt i haven, eller man ligger på græsset, kan man blive forstyrret af små smæld. De små sommerknald er fra troldnøddens kapsler, de åbner sig ved modenhed og kaster frøene rundt i haven. Det er det, der har givet den navnet troldnød, tryllenød, tryllehassel eller heksenød.

Hen på efteråret bliver troldnødden igen spændende. Den har nemlig de herligste høstfarver, ofte gule, men nogle gange også røde.

Troldnød som nytteplante

Planten har en prydværdi, som burde være nok i sig selv. Men den har bestemt også en nytteværdi. Førhen blev grene fra den brugt til at finde vand med. Men også medicinsk har planten haft betydning. Tidligere blev blade og bark brugt til behandling af betændelsestilstande. Bl.a. er de blevet brugt af de nordamerikanske indianere. I Europa brugte man et udtræk fra unge kviste mod diarree og mod hæmorerider, det blev kaldt hamamelisvand. De senere år har man påvist, at nogle af plantens indholdsstoffer rent faktisk har en sammentrækkende virkning, men man har endnu ikke helt klarhed over, hvad det er der virker.

I dag tilsættes et udtræk fra troldnød i mange kosmetiske produkter, fordi det hæmmer overproduktion af fedt. Hamamelisduften er også et enkelt element i nogle af parfumerens hemmeligheder. Aromaterapien er et nyt anvendelsesområde. Og hvis ikke andet, så virker duften i sig selv behagelig. Indholdsstofferne er bl.a. tannin, saponiner, flavonoider samt faste og flygtige olier.

Formering af troldnød

Man kan købe troldnød i næsten alle planteskoler. Det er en meget kostbar plante, og mange kan ikke få sig selv til at betale så meget for en lille plante. Men når den er så dyr, er det fordi den er lidt vanskelig at formere.

Troldnød kan godt frøformeres, men det er vanskeligt at skaffe frø, og det kan tage op til et par år, før frøene spirer. Man kan lave planten ved aflægning, men det mest almindelige er at pode. Man poder en kvist fra *Hamamelis japonica* eller

Hamamelis mollis (en kinesisk art med næsten samme kvaliteter som den japanske) på en grundstamme fra *Hamamelis virginiana* (en kraftigtvoksende nordamerikansk art).

Der findes også en del krydsninger/hybrider, som kan være meget flotte, men det ser ud til, at insekterne ikke er så glade for disse hybrider. Både den japanske og den kinesiske art er god, den nordamerikanske er kraftigtvoksende og efterårsblomstrende (november).

Et skovbundsmiljø i haven

I haven kan troldnød klare både sol og skygge og tåler udmærket frosten, men den ynder et ikke alt for vindudsat sted. Den stiller ikke de store krav til jordbunden, men trives dog godt i en god løs skovbundsjord, så et godt kompostdække de første år er en fordel.

Det klær' troldnødden med et bunddække af eranthis, det er smukt, og dette miljø bliver et tidligt paradys for insekterne. Det kan være en ide at underplante med bregner, de kan så tage over, når eranthis er afblomstret. Sammen skaber disse tre planter et frodigt og smukt miljø. □